

Sextiofemte sessionen (2005)

Allmän rekommendation XXX om diskriminering mot icke-medborgare

Kommittén för avskaffande av rasdiskriminering,

påminner om FN-stadgan och den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna, enligt vilken "alla människor är födda fria och lika i värde och rättigheter och berättigade till alla de rättigheter och friheter som uttalas där utan åtskillnad av något slag" och den internationella konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter, den internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter och den internationella konventionen om avskaffande av alla former av rasdiskriminering,

påminner om Durban-deklarationen där världskonferensen mot rasism, rasdiskriminering, främlingsfientlighet och liknande intolerans erkände att främlingsfientlighet mot icke-medborgare, i synnerhet invandrare, flyktingar och asylsökanden, utgör en av huvudkällorna till dagens rasism och att kränkningar av de mänskliga rättigheterna mot medlemmar av sådana grupper förekommer allmänt i samband med diskriminerande, främlingsfientliga och rasistiska förfaranden,

observerar att det, baserat på den internationella konventionen om avskaffande av alla former av rasdiskriminering och de allmänna rekommendationerna XI och XX, är uppenbart från studierna av rapporterna från konventionsstaterna att andra grupper än invandrare, flyktingar och asylsökanden också berörs, inklusive inofficiella icke-medborgare och personer som inte kan få medborgarskap i de länder där de lever, även om dessa personer har levt hela sitt liv på samma plats,

har organiserat en tematisk diskussion om diskriminering mot icke-medborgare och mottagit bidrag från medlemmar av kommittén och konventionsstaterna, liksom bidrag från experter från andra FN-organ och fackorgan och från icke-statliga organisationer,

erkänner behovet att klargöra ansvaret för konventionsstaterna om avskaffande av alla former av rasdiskriminering beträffande icke-medborgare,

baserar sina åtgärder på bestämmelserna i konventionen, i synnerhet artikel 5, som kräver att konventionsstaterna förbjuder och avskaffar diskriminering på grund av ras, hudfärg, härkomst eller nationellt eller etniskt ursprung vid åtnjutandet för alla människor av medborgerliga, politiska, ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter och friheter,

bekräftar att:

I. Konventionsstaternas skyldigheter enligt konventionen

1. Artikel 1, punkt 1, i konventionen definierar rasdiskriminering. Artikel 1, punkt 2, gör det möjligt att göra åtskillnad mellan medborgare och icke-medborgare. Artikel 1, punkt 3, förklarar att konventionsstaternas rättsliga bestämmelser inte får diskriminera någon särskild nationalitet i samband med nationalitet, medborgarskap eller naturalisering;

2. Artikel 1, punkt 2, måste utformad så att den inte undergräver det grundläggande förbudet mot diskriminering; den får därför inte tolkas så att den på något sätt förringar de rättigheter och friheter som erkänns och uttrycks särskilt i den allmänna förklaringen om de

mänskliga rättigheterna, den internationella konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter och den internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter;

3. Artikel 5 i konventionen innehåller en skyldighet för konventionsstaterna att förbjuda och avskaffa rasdiskriminering vid åtnjutandet av medborgerliga, politiska, ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter. Även om vissa av dessa rättigheter, som rätten att delta i val, att rösta och ställa upp i val, får reserveras för medborgare, ska i princip de mänskliga rättigheterna åtnjutas av alla personer. Konventionsstater har en skyldighet att garantera jämlikhet mellan medborgare och icke-medborgare i åtnjutandet av dessa rättigheter i den utsträckning som erkänns i internationell rätt;

4. Olika behandlingar, enligt konventionen, på grund av medborgarskap eller migrationsstatus utgör diskriminering om kriterierna för en sådan differentiering, bedömd mot bakgrund av konventionens mål och syften, inte tillämpas i ett legitimt syfte och inte är proportionerliga mot uppfyllandet av dessa mål. Åtskillnad inom räckvidden för artikel 1, punkt 4, i konventionen som rör särskilda åtgärder betraktas inte som diskriminering;

5. Konventionsstater är skyldiga att rapportera utförligt om lagstiftning om icke-medborgare och dess genomförande. Dessutom ska konventionsstaterna inkludera socioekonomiska data om icke-medborgare inom deras jurisdiktion i lämplig form i sina periodiska rapporter, inklusive uppgifter uppdelade efter kön och nationellt och etniskt ursprung;

rekommenderar,

baserat på dessa allmänna principer, att konventionsstaterna antar följande åtgärder, på lämpligt sätt utifrån deras särskilda förhållanden:

II. Allmänna åtgärder

6. Granska och revidera lagstiftning, på lämpligt sätt, för att garantera att denna lagstiftning överensstämmer med konventionen, i synnerhet när det gäller det faktiska åtnjutandet av rättigheterna, som nämns i artikel 5, utan diskriminering;

7. Garantera att lagstiftningen skyddar mot rasdiskriminering som riktas mot icke-medborgare, oavsett deras migrationsstatus, och att genomförandet av lagstiftningen inte har en diskriminerande effekt på icke-medborgare;

8. Ägna särskild uppmärksamhet åt frågan om multipel diskriminering av icke-medborgare, i synnerhet beträffande barn och makar till arbetstagare utan medborgarskap, att inte tillämpa olika normer för behandlingen av icke-medborgare när det rör sig om kvinnliga makar till medborgare och manliga makar till medborgare, att rapportera om sådan praxis och vidta alla nödvändiga åtgärder för att ta motverka den;

9. Garantera att invandringspolitiken inte diskriminerar personer på grund av ras, hudfärg, härkomst eller nationellt eller etniskt ursprung;

10. Garantera att alla åtgärder som vidtas i kampen mot terrorism inte syftar till eller leder till diskriminering på grund av ras, hudfärg, härkomst eller nationellt eller etniskt ursprung och att icke-medborgare inte utsätts för profilering eller stereotyper av ras och etniskt ursprung;

III. Skydd mot hatspråk och rasistiskt våld

11. Vidta åtgärder för att motverka främlingsfientliga attityder och beteenden mot icke-medborgare, i synnerhet hatspråk och rasistiskt våld, och för att främja en bättre förståelse av principen för icke-diskriminering när det gäller situationen för icke-medborgare;

12. Vidta resoluta åtgärder för att motverka varje tendens till att bestämma, stigmatisera, profilera eller reducera människor till stereotyper på grund av ras, hudfärg, härkomst och nationellt eller etniskt ursprung eller tillhörighet till befolkningsgrupper av icke-medborgare, särskild från politiker, tjänstepersoner, utbildare och medier, på internet och andra elektroniska kommunikationsnät och i samhället i stort;

IV. Tillträde till medborgarskap

13. Garantera att särskilda grupper av icke-medborgare inte diskrimineras när det gäller tillgång till medborgarskap eller naturalisering, och att ägna vederbörlig uppmärksamhet åt eventuella hinder för naturalisering som kan finnas för varaktigt eller permanent bosatta personer;

14. Erkänna att berövandet av medborgarskap på grund av ras, hudfärg, härkomst eller nationellt eller etniskt ursprung är en överträdelse mot konventionsstaternas skyldighet att säkerställa ett icke-diskriminerande utövande av rätten till medborgarskap;

15. Ta hänsyn till att nekat medborgarskap för varaktigt eller permanent bosatta personer i vissa fall kan skapa nackdelar för dem i samband med tillgång till arbete och sociala förmåner, vilket är en kränkning av konventionens grundsatser mot diskriminering;

16. Reducera statslöshet, i synnerhet bland barn, genom att t.ex. uppmuntra deras föräldrar att ansöka om medborgarskap på deras vägnar och att tillåta båda föräldrarna att överföra sitt medborgarskap till sina barn;

17. Reglera statusen för tidigare medborgare i föregångarstater som nu är bosatta inom konventionsstatens jurisdiktion;

V. Rättskipning

18. Garantera att icke-medborgare åtnjuter lika skydd och erkännande inför lagen och i detta sammanhang vidta åtgärder mot rasistiskt motiverat våld och att säkerställa tillgången till effektiva rättsmedel för offer och rätten att söka rättvis och lämplig gottgörelse för skada som uppstått till följd av våld;

19. Garantera säkerheten för icke-medborgare, i synnerhet vad gäller godtyckligt frihetsberövande, samt garantera att förhållandena i centraler för flyktingar och asylsökande uppfyller internationella normer;

20. Garantera att icke-medborgare som frihetsberövats eller gripits i kampen mot terrorism skyddas av inhemsk lag, som överensstämmer med internationella människorätts- och flyktinglagar och humanitär rätt;

21. Bekämpa misshandel och diskriminering av icke-medborgare från polisen och andra brottsbekämpande myndigheter och tjänstepersoner genom strikt tillämpning av relevant lagstiftning och bestämmelser om påföljder och genom att säkerställa att alla tjänstepersoner som kommer i kontakt med icke-medborgare får särskild utbildning, inklusive utbildning i mänskliga rättigheter;

22. Införa en bestämmelse i den straffrättsliga lagstiftningen om att rasistiska motiv eller syften vid ett brott utgör en försvårande omständighet som ger anledning till ett strängare straff;

23. Garantera att klagomål över rasdiskriminering från icke-medborgare utreds grundligt och att klagomål mot tjänstepersoner, särskilt de som rör diskriminerande eller rasistiskt beteende, genomgår en oberoende och effektiv granskning;

24. Reglera bevisbördan i civilrättsliga förfaranden som behandlar diskriminering på grund av ras, hudfärg, härkomst och nationellt eller etniskt ursprung så att när en icke-medborgare har lagt fram tillräckliga bevis på att han eller hon utsatts för diskriminering, är det svaranden som ska tillhandahålla bevis på en objektiv och rimlig motivering för särbehandlingen;

VI. Utvisning och deportering av icke-medborgare

25. Garantera att lagar om deportering eller andra former av utvisning av icke-medborgare från konventionsstatens jurisdiktion inte syftar eller leder till diskriminering av icke-medborgare på grund av ras, hudfärg, härkomst och etnisk och nationellt ursprung och att icke-medborgare har samma tillgång till effektiva rättsmedel, inklusive rätten att överklaga utvisningsbeslut och tillåts att effektivt utöva dessa rättsmedel;

26. Garantera att icke-medborgare inte utsätts för kollektiv utvisning, i synnerhet i situationer där det saknas tillräckliga garantier att de personliga förhållandena i vart och ett av de berörda fallen har beaktats;

27. Garantera att icke-medborgare inte skickas tillbaka eller utvisas till ett land eller territorium där de riskerar att utsättas för allvarliga kränkningar av de mänskliga rättigheterna, inklusive tortyr och grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning;

28. Undvika att utvisa icke-medborgare, i synnerhet varaktigt bosatta personer, som kan leda till ett oproportionerligt ingrepp i rätten till familjeliv;

VII. Ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter

29. Undanröja svårigheter som hindrar utövandet av ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter för icke-medborgare, särskilt inom utbildning, bostäder, arbete och hälsa;

30. Garantera att offentliga utbildningsinstitutioner är öppna för icke-medborgare och barn till inofficiella invandrare som är bosatta i en konventionsstats territorium;

31. Undvika segregerade skolor och att icke-medborgare behandlas olika på grund av ras, hudfärg, härkomst och nationellt eller etniskt ursprung i grund- och gymnasieskolan och vad gäller tillgången till högre utbildning;

32. Garantera lika åtnjutande av rätten till lämplig bostad för medborgare och icke-medborgare, särskilt genom att undvika segregation i boendet och att bostadsförmedlingar inte tillämpar diskriminerande praxis;

33. Vidta åtgärder för att avskaffa diskriminering mot icke-medborgare i samband med arbetsvillkor och arbetskrav, inklusive anställningsregler och rutiner som kan syfta eller leda till diskriminering;

34. Vidta effektiva åtgärder för att förebygga och avhjälpa allvarliga problem som ofta drabbar icke-medborgare, i synnerhet hushållsarbetare, inklusive skuldslaveri, kvarhållna pass, illegal inspärning, våldtäkter och fysiskt våld;

35. Erkänna att, även om konventionsstater kan vägra att erbjuda jobb till icke-medborgare utan arbetstillstånd, alla personer har rätt till arbete och anställningsrättigheter, inklusive förenings- och mötesfrihet, från det ett anställningsförhållande har inletts till dess att det avslutas;

36. Garantera att alla konventionsstater respekterar icke-medborgares rätt till en godtagbar fysisk och mental hälsa, bland annat genom att inte neka eller begränsa deras tillgång till förebyggande, vårdande och palliativ hälsovård;

37. Vidta nödvändiga åtgärder för att förhindra praxis som nekar icke-medborgare deras kulturella identitet, som exempelvis rättsliga och reella krav att icke-medborgare ändrar sina namn för att få medborgarskap, och vidta åtgärder för att göra det möjligt för icke-medborgare för att bevara sin kultur;

38. Garantera rätten för icke-medborgare, utan diskriminering på grund av ras, hudfärg, härkomst och nationellt eller etniskt ursprung, rätten till tillträde till alla platser och serviceinrättningar som är avsedda för allmänheten såsom samfärdsmedel, hotell, restauranger, kaféer, teatrar och parker;

39. Denna allmänna rekommendation ersätter den allmänna rekommendationen XI (1993).